

Landbruksdirektoratet
Postboks 56
7701 STEINKJER

Deres ref.

Vår ref.

Dato

25/1826-

23. februar 2026

Fastsettelse av forskrift om tilskudd til klimarådgiving

1. Innledning

Landbruks- og matdepartementet har i dag fastsatt forskrift om tilskudd til klimarådgiving, se vedlegg. Forskriften trer i kraft straks, og erstatter bestemmelser som omhandler tilskudd til klimarådgiving i de regionale forskriftene om regionale miljøtilskudd i jordbruket. I det videre vil departementet redegjøre for innholdet i den fastsatte forskriften i lys av de innkomne høringsinnspillene.

2. Bakgrunn

I jordbruksoppgjøret i 2024 og 2025 ble avtalepartene enige om at tilskudd til klimarådgiving skulle tas ut av Regionale miljøtilskudd (RMP) med tilhørende regionale forskrifter, og opprettes som egen tilskuddsordning i en nasjonal forskrift. Det var enighet om at den nye tilskuddsordningen skal forvaltes av Statsforvalteren og at bonden skal være tilskuddsmottaker. Landbruksdirektoratet har utredet hvordan et nytt tilskudd til klimarådgiving kan innrettes for å svare på bestillingen fra jordbruksoppgjøret og problemstillinger som ble adressert i eksterne evalueringer av tilskuddsordningen i 2023 og 2024.

Den fastsatte forskriften er et ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak av 21. juni 2024, jf. Prop. 105 S (2023-2024) og Innst. 448 S (2023-2024) 18. juni 2025, jf. Prop. 149 S (2024-2025) og Innst. 534 S (2024-2025).

3. Høringen og departementets vurderinger

Forslag til forskrift for tilskudd om klimarådgiving ble sendt på høring 22. august 2025, med frist for høringsinnspill 3. oktober 2025. Departementet mottok i alt 22 svar på høringen, fem av disse uten merknader til forslaget.

Overordnet oppfatter departementet at det er støtte for forslaget. Det er samtidig en rekke høringsinstanser som har påpekt og begrunnet behov for justeringer i forskriften. På bakgrunn av dette har departementet gjort noen endringer i den endelige forskriften sammenlignet med forslaget som ble sendt på høring.

Høringsinstansenes generelle merknader til forslaget

Norges Bondelag mener at klimarådgiving må inngå i en helhet, og at tiltak som foreslås må sees i sammenheng med øvrig drift, ressursgrunnlag og andre tiltak for bærekraftig produksjon.

Norges Bondelag og *Norsk Bonde- og Småbrukarlag* mener at det bør være klimarådgivingsforetakene og ikke jordbruksforetakene som skal kunne søke og motta tilskudd til klimarådgiving. Dette begrunnes med et ønske om å ikke redusere bondens likviditet og samtidig unngå flere administrative oppgaver for bonden tilknyttet klimarådgiving.

Landbrukets klimaselskap mener at Norsk Gartnerforbund bør kunne søke om å bli godkjent klimarådgiver og gi råd på linje med Norsk Landbruksrådgiving for å utfylle kompetansebehov gitt at veksthusnæringen inkluderes i tilskuddsordningen.

Norsk Landbruksrådgiving mener at rådgiving ikke bør avgrenses på områder som veksthus, teknikk og bygg og at det bør legges til rette for at veksthusprodusenter kan motta klimarådgiving på lik linje med andre produksjoner.

Norsk Gartnerforbund (NGF) viser til omtale av veksthus i Landbruksdirektoratets utredning av tilskudd til klimarådgiving, hvor det i kap. 4.1.8 står at «Energirådgiving i veksthusproduksjon vil ikke være berettiget tilskudd til klimarådgiving fordi det allerede eksisterer et tilbud som finansieres over jordbruksavtalen». Forbundet mener veksthusnæringen/Norsk Gartnerforbund (som rådgiverforetak) også må være berettiget å søke midler gjennom denne ordningen. Gartnerforbundets eksisterende tilskudd over jordbruksavtalen til energirådgiving er relativt beskjedent (dagens ramme er rundt 1 mill. kroner årlig, økt til 2 mill. i 2026), og dekker langt fra behovet for energi- og klimarådgiving i hele veksthusnæringen. Å skille ut energirådgiving som «ikke støtteberettiget» skaper et kunstig skille og gjør at gartneren ikke får en helhetlig klimaplan finansiert under én ordning. Dersom energidelen utelates fra tilskuddsordningen, risikerer man å fragmentere rådgivingen og redusere effekten.

En *uavhengig rådgiver i landbruket* mener at ordningen bør utformes med tydelige og nøytrale kriterier, basert på åpne standarder, dokumenterte metoder og reell valgfrihet for bonden. Samme instans mener at hovedvilkår som søknadskrav, frister og rapportering bør fremgå direkte fra forskriften.

NOAH – for dyrs rettigheter foreslår at hensikten med planen for tiltak skal inkludere vurderinger av ulike produksjonsformer, ikke bare husdyrproduksjon. De mener det er essensielt at klimarådgiving ikke begrenses til «optimalisering» innen husdyrproduksjon, men synliggjør at planteproduksjon gir langt lavere utslipp og bedre dyrevelferd. NOAH mener også at tiltaksplanen bør inkludere dyrevelferdsindikatorer og vurdering av mulige tiltak som reduserer antall husdyr.

Statsforvalteren i Rogaland er positive til tilskuddsordningen som lagt fram i høring, og er enig i at det er krevende å kontrollere gjennomføring av tiltak i tiltaksplanen etter at tilskuddet er tildelt.

Statsforvalteren i Agder påpeker at tilskuddsordningen bryter med praksis der kommune er førsteinstans. Det stilles spørsmål ved om dette fører til økt oppslutning.

Statsforvalteren i Agder vurderer videre at ordningen medfører noe merarbeid for statsforvalteren, og legger til grunn at det kompenseres. *Statsforvalteren i Innlandet* påpeker at saksbehandling av tilskudd til klimarådgiving er en ny oppgave for statsforvalteren, uten at det er spesifisert om tilførsel av ekstra ressurser.

Statsforvalteren i Vestland viser til at tilskuddsordningen er tilnærmet uendret fra tilskuddsordningen i RMP, og at dette er for lite ambisiøst. Omleggingen av ordningen bør utnyttes slik at man oppnår økt gjennomføring av klimatiltak og at flere bønder får kunnskap om klima. I Vestland opplever embetet at det ikke er for få rådgivere, men for lite etterspørsel etter klimarådgiving blant bønder. Det foreslås at tilskuddsordningen legges om til en tretrinnsmodell som består av introduksjonskurs, klimarådgiving og oppfølgingssamtaler, hvor rådgivingsforetak kan søke tilskudd for introduksjonskurset og jordbruksforetakene kan søke tilskudd for klimarådgiving og oppfølgingssamtaler.

Miljødirektoratet mener at ordningen med fordel kan utvides til å bli en ordning for klima- og naturrådgiving fordi den vil ha begrenset verdi hvis den ikke fører til økt tiltaksgjennomføring, gjennom reduserte utslipp og økt karbonopptak m.m. Miljødirektoratet støtter vilkåret om at rådgivingen skal resultere i en tiltaksplan, men denne bør være en forutsetning for å få utbetalt tilskudd. Miljødirektoratet mener videre at det er hensiktsmessig at tilskuddsmottaker rapporterer på gjennomføring av tiltak etter en gitt tid. Videre anbefaler de at ordningen evalueres innen utgangen av 2029.

Departementets vurderinger

Departementet presiserer innledningsvis at klimarådgivingstilskuddets struktur allerede ble bestemt i jordbruksavtalen 2025. Andre tilnærminger til tilskuddet og klimarådgivingens innhold er dermed ikke relevant i denne høringsprosessen.

Departementet er enig i Norges Bondelags innspill om at Klimarådgiving må inngå i en helhet, og mener at dette kan ivaretas av rådgivingsapparatet og dermed reguleres gjennom forskriftens § 3. Dette vil tydeliggjøres i veiledning til godkjenning av klimarådgivingsopplegg.

Når det gjelder Miljødirektoratets forslag om krav om tiltaksgjennomføringer, bemerker departementet at dette ble vurdert i Landbruksdirektoratets utredning av tilskuddsordningen og omtalt i departementets høringsnotat. Tilskudd til klimarådgiving i Regionalt miljøprogram ble opprinnelig opprettet for å øke kunnskap om jordbruk og klima på gårdsnivå, uten krav om tiltaksgjennomføring. Dette står fortsatt ved lag, og departementet fastholder at tiltaksgjennomføring ikke skal være et krav i tilskudd til klimarådgiving i denne omgang.

Når det gjelder innspill knyttet til veksthusnæringen, viser departementet til at det allerede finnes en tilskuddsordning over jordbruksavtalen som finansierer klima- og energirådgiving i veksthussektoren. Det er ikke ønskelig at samme type rådgiving skal kunne finansieres over to forskjellige tilskuddsordninger. De to ordningene (tilskudd til klimarådgiving og støtte til

klima- og energirådgiving i veksthussektoren) er ulikt innrettet. Tilskudd til klimarådgiving skal gå til det enkelte jordbruksforetak som har fått klimarådgiving, mens støtten til NGF er en grunnstøtte til stilling(er) i NGF som driver med klima- og energirådgiving. NGF-ordningen favner i tillegg bredere enn ren klimarådgiving. Departementet finner det inntil videre mest hensiktsmessig å skille mellom energirådgiving og annen klimarådgiving for veksthusprodusenter, slik dette er beskrevet i utredningen til Landbruksdirektoratet.

Til § 1. Formål

Høringsutkastet

I høringsutkastet foreslo Landbruks- og matdepartementet at formålet med tilskuddsordningen skal tilsvare formålet med klimarådgivingstilskuddet slik det har vært i RMP. I forslaget ble det spesifisert at rådgiving skal omhandle foretakets *jordbruksproduksjon*. Målet med denne formuleringen er å tydeliggjøre at tilskuddet er knyttet til primærproduksjon av jordbruksvarer som faller inn under jordbruksunntaket i EØS-avtalen. Tilskuddet er med andre ord ikke ment å stimulere til mer klimarådgiving *generelt*. For eksempel er klimarådgiving om annen virksomhet foretaket måtte drive, som f.eks. videreforedling av råvarer, ikke omfattet.

Tilskudd til klimarådgiving er støtte til et pedagogisk tiltak, med mål om å utvikle og øke kunnskap om klimagassutslipp, utslippsreducerende tiltak, opptak og lagring av karbon og klimatilpasningstiltak i jordbruksforetaket. Rådgivingen skal resultere i en klimatiltaksplan som rådgiver og foretaket har utarbeidet i fellesskap. Rådgivingen skal også motivere til å gjennomføre klimatiltak i drifta. Jordbruksforetakets forpliktelse ligger i å delta i et rådgivingsopplegg.

Til grunn for ordningen ligger at klimarådgivingen skal bidra til å motivere foretaket til å gjennomføre klimatiltak. Tilskuddsordningen inneholder ikke en forpliktelse til å gjennomføre tiltakene i klimatiltaksplanen. Grunnen til at det ikke stilles et slikt krav er at det vil kunne være stor variasjon i hva som vil ansees som aktuelle tiltak på den enkelte gård. Dette er nærmere omtalt i evalueringer av klimarådgivingsordningen i RMP og den vedlagte utredningen av ny tilskuddordning for klimarådgiving. Der beskrives variasjonen i norske jordbruksforetaks bedriftsøkonomiske status, driftsstørrelse, driftsmetoder og klimautfordringer. Det blir dermed vanskelig å sette en generell frist for gjennomføring av tiltak i tiltaksplanen. Det fremstår også forvaltningsmessig krevende å kontrollere gjennomføring av klimatiltak ved foretakene i etterkant av at tilskuddet er utbetalt. Klimarådgivingen vil kunne identifisere en rekke tiltak der enkelte tiltak kan kvalifisere for separate tilskudd bl.a. gjennom RMP, som bl.a. tilskudd til fangvekster.

Høringsinstansenes syn

Norges Bondelag legger vekt på at definisjonen av jordbruksproduksjon ikke må bli for snever, og at alle tiltak på gårdsnivå må kunne omfattes, inklusive bygningsmessig rådgiving, omlegging til fossilfrie løsninger med mer.

NOAH mener at ordningen må bidra til faktisk reduksjon i utslipp, ivaretagelse av natur og styrking av dyrevelferd. I tillegg bør omstilling til planteproduksjon fremfor effektivisering av eksisterende husdyrproduksjon vektlegges.

Norsk Landbruksrådgiving og Statsforvalteren i Møre og Romsdal uttrykker støtte til formålet med ordningen, mens *Landbrukets Klimaselskap* og *Statsforvalteren i Agder* er enige i tydeliggjøring av formålet med tilskuddsordningen.

Departementets vurderinger

Departementet legger til grunn at begrepet *jordbruksproduksjon* ikke ekskluderer eksemplene Norges Bondelag nevner i sitt innspill. Så lenge det kan argumenteres for at klimarelevante tiltak er tilknyttet jordbruksproduksjonen, vil de kunne inngå i tilskuddsberettiget klimarådgiving. Eksempler på områder som faller utenfor formålet er f.eks. energirådgiving for privatbolig lokalisert ved foretaket eller rådgiving rettet mot andre typer næring som foretaket måtte drive med, som f.eks. videreforedling.

Formålet ekskluderer heller ikke omstilling fra husdyrproduksjon til lavutslipps- og plantebasert produksjon. Omstilling til annen type jordbruksproduksjon eller andre driftsformer/metoder som bidrar til å bedre foretakets klimaregnskap og klimatilpasning må også kunne inngå i tilskuddsberettiget klimarådgiving. Klimarådgivingen ble, i tillegg til å bidra til gjennomføring av konkrete klimatiltak, opprettet for å øke kompetanse om klimagassutslipp, utslippsreducerende tiltak og klimatilpasning i eksisterende jordbruksproduksjon hos så mange jordbruksforetak som mulig.

Til § 2. Vilkår for å motta tilskudd

Høringsutkastet

I høringsutkastet foreslo Landbruks- og matdepartementet at to vilkår må være oppfylt:

1. Foretaket skal oppfylle vilkårene for å motta tilskudd etter forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.
2. Foretaket skal ha mottatt klimarådgiving til egen jordbruksproduksjon.

Som for regionale miljøtilskudd, må jordbruksforetaket oppfylle vilkårene for å motta produksjonstilskudd og avløsertilskudd for å være berettiget klimarådgivingstilskudd. Det innebærer at foretaket må være registrert i Enhetsregisteret og drive «vanlig jordbruksproduksjon», jf. produksjonstilskuddsforskriften § 2 første ledd.

For å kunne motta tilskudd til klimarådgiving må videre vilkårene i § 2 andre ledd være oppfylt:

1. Foretaket må ha mottatt klimarådgiving gjennomført av et rådgivingsforetak med klimarådgivingsopplegg som er godkjent av Landbruksdirektoratet før søknad sendes inn.
2. Rådgivingen skal ha resultert i en plan for tiltak som har til hensikt å redusere foretakets klimabelastning og bedre bedriftens klimatilpasning.

Departementet foreslo videre å gi Landbruksdirektoratet ansvar for å godkjenne klimarådgivingsopplegg for de rådgivingsforetakene som ønsker å tilby klimarådgiving som gir grunnlag for jordbruksforetakets tilskudd etter denne forskriften, og vil holde en oppdatert oversikt over foretak med godkjenning på sine nettsider.

I høringsforslaget § 2 tredje ledd ble det foreslått et krav om at det må ha gått minst tre år siden forrige gang søker mottok tilskudd til klimarådgiving for å kunne motta tilskudd. Det ble likevel foreslått å gi unntak fra grensen på tre år dersom det nylig har vært eller er pågående generasjonsskifte ved foretaket, foretaket nylig har hatt omfattende omlegging til andre driftsmetoder eller nylig har hatt omlegging til annen type jordbruksproduksjon. Det ble også hørt mulighet for unntak der foretaket driver flere typer jordbruksproduksjoner enn tidligere mottatt rådgiving dekker.

Høringsinstansenes syn

Norsk Gartnerforbund peker på at krav til å være registrert i produsentregisteret ekskluderer produsenter av blomster og planter fra ordningen fordi de ikke er del av dette registeret. Disse produsentene må inn i produsentregisteret på lik linje med andre jordbruksforetak, eller i hvert fall kunne kvalifisere til tilskudd til klimarådgiving. *Norsk Gartnerforbund* ber i så tilfelle om at det presiseres at veksthusforetak som faller utenfor produksjonstilskudd på grunn av produksjonstype, likevel kan motta klimarådgivingstilskudd når øvrige vilkår er oppfylt.

En *uavhengig rådgiver i landbruket* mener i sitt høringsinnspill at 3-årsregelen fører til mer byråkrati og merarbeid, begrunnes vagt og begrenser mulighet for å bytte rådgiver underveis. Videre etterspørres at regelen oppheves eller presiseres med klare og objektive kriterier.

NOAH støtter forslaget om unntaksbestemmelse om jordbruksforetak som nylig har lagt om til annen type jordbruksproduksjon.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal er enig i foreslåtte vilkår til å motta tilskudd, mens *Statsforvalteren i Agder* bifaller at det er jordbruksforetaket som skal være søker og mottaker av tilskudd.

Statsforvalteren i Innlandet ber om at det vurderes om vilkåret om at søkeren må oppfylle vilkårene for å motta tilskudd etter produksjonstilskuddsforskriften er tilfredsstillt på bakgrunn av siste søknadsrunde for produksjonstilskudd, bortsett fra for ev. foretak som ikke tidligere har søkt. Embetet påpeker i tillegg at unntaksbestemmelsen om pågående generasjonsskifte gir lite mening og uansett bør omformuleres om bestemmelsen skal bestå. Også

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus mener at unntaksbestemmelsen er formulert på en lite tilgjengelig måte.

Statsforvalteren i Innlandet mener at begrepet «driver flere typer jordbruksproduksjoner enn rådgivingskategoriene i tilskuddsordningen dekker» kan være vanskelig å forstå, og foreslår å omformulere til «har behov for å dekke flere typer jordbruksproduksjoner foretaket driver». Videre er det behov for utdyping og tydeliggjøring av unntaksbestemmelsen i kommentar til forskriften, slik at det fremgår tydelig at foretak som har flere typer jordbruksproduksjon enn de tidligere har fått rådgiving/tilskudd for kan søke nytt tilskudd før det har gått tre år.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus anbefaler at det vurderes om tiltakskategoriene kan endres, slik at foretak med flere produksjoner – som i eksempelet gitt i

høringsnotatet – kan motta helhetlig rådgiving samtidig (3-1-rådgiving). Dersom en slik endring gjennomføres, vil unntaksregelen i tredje ledd, punkt 4 kunne bortfalle. Ettersom tiltakskategoriene bestemmes i jordbruksavtalen, og ikke i forskriften, erkjennes det likevel at dette nok ikke vil være mulig å gjennomføre en slik endring før forskriften trer i kraft.

Departementets vurderinger

Departementet presiserer at tilskudd etter denne forskriften kan gis til jordbruksforetak som oppfyller vilkårene for å motta tilskudd etter forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, og som har mottatt klimarådgiving til egen jordbruksproduksjon. Departementet er kjent med at Landbruksdirektoratet planlegger for at fagsystemet for tilskudd til klimarådgiving skal kommunisere med fagsystemet for produksjonstilskudd. Dette vil gjøre det kurant å kontrollere vilkåret i denne forskriften.

I høringsforslagets § 2, tredje ledd, punkt 1 foreslo departementet en unntaksregel; «nylig eller pågående har hatt generasjonsskifte». På bakgrunn av høringsinnspill, og etter en ny vurdering, har departementet funnet denne formuleringen lite hensiktsmessig, all den tid et generasjonsskifte vil innebære at et nytt foretak overtar driften av en landbrukseiendom. Hvorvidt tidligere driver har mottatt tilskudd til klimarådgiving er dermed ikke relevant, og bestemmelsen er dermed overflødig.

Departementet har forståelse for at unntaksbestemmelsen forslaget § 2 tredje ledd, nr. 4, «driver flere typer jordbruksproduksjoner enn rådgivingskategoriene i tilskuddsordningen dekker.», kan være krevende å forstå. I den endelige forskriften § 2 tredje ledd bokstav b, er dette omformulert til å dekke foretak som «har hatt omlegging til annen type produksjon som er berettiget produksjonstilskudd i jordbruket». Vi mener det er en mer dekkende og lettforståelig formulering enn forslaget i forskriftsutkastet. Videre vil det fremkomme mer utdypende kommentar til bestemmelsen i veiledningsmateriell fra Landbruksdirektoratet.

Tilskuddssatsene som bestemmes i jordbruksavtalen er satt innenfor tiltakskategorier som foreløpig videreføres uten endring fra det tidligere tilskuddet til klimarådgiving i RMP. Disse kategoriene er; en-til-en-rådgiving, to-til-en-rådgiving og grupperådgiving. En mer utfyllende beskrivelse og drøfting av disse kategoriene vil fremgå av Landbruksdirektoratets veiledningsmateriell for ordningen.

Departementet ser at det kan være utfordringer med å tilpasse tilskuddsordningen på en måte som treffer alle jordbruksforetak uansett hvor mange typer jordbruksproduksjoner foretaket driver og likevel klare å bevare en effektiv, brukervennlig og forvaltbart tilskuddsmodell hvor ordningens kost/nytte er ivarettatt. Tilskudd til klimarådgiving ble implementert i RMP i 2021 og besto da av to tiltaksklasser; en-til-en-rådgiving og grupperådgiving. Tiltaks-klassen to-til-en-rådgiving ble innført på et senere tidspunkt fordi det ble avdekket behov for bredere kompetanse for å kunne gi tilstrekkelig klimarådgiving til melkeprodusenter som har egen grovfôrproduksjon. Kompetansebehovet som måtte settes inn hadde en høyere kostnad enn tilskudd for en-til-en-rådgiving kunne dekke. Etter hvert som flere jordbruksforetak og produksjonstyper mottar klimarådgiving og søker tilskudd vil det oppstå nye utfordringer med tilpasning mellom foretakets behov og tilskuddsordningens innretning. For å møte disse utfordringene vurderer departementet inntil videre at den beste løsningen er en

unntaksbestemmelse som tillater at et jordbruksforetak kan søke nytt tilskudd før det har gått tre år hvis de driver flere typer jordbruksproduksjoner enn tidligere mottatt rådgiving dekker.

Departementet vurderer at vilkåret om at det må gå tre år før et jordbruksforetak kan søke nytt tilskudd i stor grad er forklart i Landbruksdirektoratets utredning og i høringsnotat til forskriftsutkastet. Det vil også fremkomme av veiledningsmateriell for ordningen som vil bli utarbeidet.

Som foreslått av *Statsforvalteren i Agder*, er begrepene «bedrift» og «foretak» erstattet med «jordbruksforetak» i den endelige forskriften.

Til § 3. Godkjenning av klimarådgivingens innhold og utførelse

Høringsutkastet

I høringsnotatet foreslo departementet at vilkår for tildeling av tilskudd skulle være at klimarådgivingen var utført i henhold til rådgivingsopplegg godkjent av Landbruksdirektoratet. Vilkåret er en videreføring av kravet i det tidligere tilskuddet til klimarådgiving i RMP, men nå skilt ut i egen bestemmelse. Godkjenning forutsetter at rådgivingen holder høy faglig kvalitet og bidrar til økt kunnskap om klimagassutslipp, utslippsreduserende tiltak, karbonbinding og klimatilpasning i jordbruksproduksjonen i tråd med tilskuddets formål.

Godkjenning kan etter søknad tildeles foretak som tilbyr klimarådgiving til jordbruksforetak i Norge. Det forutsettes faglige kvalifikasjonskrav til foretakets personell som utfører rådgivingen. Det godkjente foretaket vil ha ansvaret for at eget personell har den nødvendige kompetanse og opplæring. Den enkelte rådgiver blir med andre ord ikke godkjent. I tillegg til at godkjenningen gjelder innholdet og strukturen i opplegget for rådgivingen og kompetanse- og dokumentasjonskrav til den enkelte rådgiver, forutsettes også at det utarbeides plan for beregning av klimagassutslipp og utfylling av tiltaksplan, og at foretaket som skal gjennomføre rådgivingen, inngår eventuelle samarbeidsavtaler med andre aktører.

Vedtak om godkjenning fattes av Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet kan på bakgrunn av en vurdering av rådgivingsoppleggets faglige forsvarlighet gi en godkjenning for en periode på fem år. Godkjenningen faller bort dersom forutsetningene for godkjenningen endres. Oppdatert liste over godkjente foretak publiseres på Landbruksdirektoratets hjemmeside.

Høringsinstansenes syn

NOAH mener at klimarådgivingsforetak må ha kompetanse på plantebasert jordbruksproduksjon for å kunne godkjennes, slik at man sikrer at rådgivingen blir nøytral og faglig forankret, uten kobling til kjøttindustriens interesser.

En *uavhengig rådgiver* i landbruket spiller inn at godkjenning må bygge på kvalitet og kompetanse, ikke organisasjonstilknytning. Samme instans mener at krav om bruk av klimakalkulatoren er problematisk og at forskriften bør forholde seg teknologinøytral og åpne for bruk av flere metoder for beregninger.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag ber om at kravet om at den som søker om godkjenning for å tilby opplegg for klimarådgiving må ha "tilgang til klimakalkulatoren" og "plan for bruk av verktøy" som klimakalkulatoren, fjernes fra forskriften. De anfører at klimakalkulatoren ikke er tilgjengelig for alle produksjoner, og ikke er godt nok tilpasset mangfoldet og variasjonen i norsk landbruk. Det bør dessuten være mulig å gjennomføre og gi god klimarådgiving, uten bruk av klimakalkulatoren. Ut fra dette bør det være valgfrihet i rådgiverapparatet og for dem som skal motta rådgivingen til å velge å ta i bruk klimakalkulatoren.

Norsk Landbruksrådgiving og *Landbrukets Klimaselskap* anbefaler at godkjenning av rådgivingstilbyder utvides fra fem til ti år for å unngå unødig arbeid med godkjenningsprosesser uten å nødvendigvis øke kvalitetssikringen. *Miljødirektoratet* ønsker å involveres i arbeid med godkjenning av rådgivingsopplegg og mener rådgivingsopplegget bør utvikles over tid for å sikre at ny kunnskap inkluderes.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal er enige i vilkår for hva som skal være godkjent klimarådgiving.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus mener også at det bør stilles krav til hvordan rådgiving gjennomføres, samtidig som rådgiver må ha fleksibilitet til å tilpasse seg bondens behov. Det anbefales krav om minst ett obligatorisk gårdsbesøk ved førstegangs klimarådgiving, med unntak for grupperådgiving. Forskriften stiller få konkrete krav til rådgivingsplanleggingen. Disse bør bli både strengere og tydeligere.

Statsforvalteren i Rogaland foreslår at tiltaksplaner som omhandler blant annet håndtering av økt nedbør bør utarbeides ut fra stedlige forhold, men at dette er vanskelig å få til uten befaring. Embetet er positive til at Landbruksdirektoratet godkjenner rådgivingsopplegg, og antar at oppfølging og kontroll av tilbyder også bør legges til direktoratet. I tillegg bør det foreligge rettledning for fylkene for minimum standard for tiltaksplan.

Statsforvalteren i Agder mener at en plan for sikring av intern opplæring og kompetansebygging hos tilbydere, som omtalt i Landbruksdirektoratets utredning av nytt tilskudd til klimarådgiving, bør inkluderes i forskriften. Det bør også være et relevant krav at tilbydere har god oversikt over nasjonale og regionale tilskuddsordninger, og er kjent med lokale variasjoner mellom kommuner/fylker med ulike prioriteringer.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus stiller spørsmål ved om tittelen på § 3 er dekkende for hele bestemmelsen og foreslår å vurdere omformulering til f.eks. «godkjenning av klimarådgivingens innhold og utførelse», alternativt å dele opp bestemmelsene i flere paragrafer. Det pekes på uklarhet i formulering i andre ledd som kan tolkes forskjellig, og det anbefales ellers bokstavnummerering av punktliste i andre ledd. Den som søker godkjenning omtales både som foretak og som juridisk enhet. Det sentrale etter annet ledd er hvem som kan godkjennes, ikke hvem som kan søke.

Departementets vurderinger

Departementet presiserer innledningsvis at det er Landbruksdirektoratet som er gitt myndighet til godkjenning av klimarådgivingsopplegg. Dette er likevel ikke til hinder for at Landbruksdirektoratet ved behov kan be Miljødirektoratet eller andre fageter om bistand eller råd i godkjenningsprosessen.

Gårdsbesøk i forbindelse med klimarådgiving reguleres ikke av forskriften. Departementet legger til grunn at det gjennomføres gårdsbesøk i tilknytning til klimarådgiving når det er hensiktsmessig. Landbruksdirektoratet vil utarbeide veiledning til søknad om godkjenning av rådgivingsopplegg. Gårdsbesøk vil også omtales i veiledningen. Det legges opp til et høyere detaljnivå i godkjenningsordningen enn det som har vært tilfelle tidligere, nettopp for å sørge for at kompetanse og kvalitet på rådgivingstilbudet ivaretas.

Departementet er enig i at det ikke er behov for å omtale klimakalkulator og Landbrukets dataflyt i selve forskriften. Bestemmelsen er endret til ikke å være begrensende til disse verktøyene/aktørene. Heller ikke tredje ledd bokstav d i høringsutkastet, som omhandlet eventuelle samarbeidsavtaler med andre aktører, er av en detaljgrad som er nødvendig.

Fornytt godkjenning av rådgivingsopplegg vil inneholde viktige kontrollpunkter for å sikre at krav til kvalitet på rådgivingsopplegg skal være tilfredsstillt. Godkjenningen må sees i sammenheng med den løpende utviklingen som foregår innen forskning, forvaltning og politiske prioriteringer innen jordbruk og klima. Departementet ser det derfor som viktig at dette ikke skjer sjeldnere enn hvert femte år.

Departementet er enige i at tittelen til § 3 ikke dekker bestemmelsens innhold. Tittelen endres som foreslått til «godkjenning av klimarådgivningens innhold og utførelse». I endelig forskrift brukes nå kun betegnelsen «foretak» om den som søker godkjenning av rådgivingsopplegg.

Til § 4. Fastsetting av tilskuddsbeløp

Rådgivingskategoriene (en-til-en-, to-til-en- og grupperådgiving) og satsene for hver disse kategoriene fastsettes i jordbruksavtalen.

Til § 5. Søknad

Høringsutkastet

Departementet foreslo i høringen å gi søker mer fleksibilitet når det gjaldt å søke og motta tilskudd. I Landbruksdirektoratets utredning ble det tatt til orde for at ordningen enten kunne settes opp med løpende frister eller flere søknadsfrister i løpet av året. Hovedformålet var å korte ned på ventetiden mellom jordbruksforetakets utlegg for rådgivingstjenesten og den etterfølgende utbetaling av tilskuddet, og med dette bidra til å senke den økonomiske barrieren for å motta klimarådgiving. Om fristene blir løpende eller det settes flere bestemte datoer avhenger av mulighetene som ligger i utviklingen av selve forvaltningssystemet, et arbeid som Landbruksdirektoratet vil påbegynne umiddelbart. Forskriftsutkastet ga derfor mulighet til å spesifisere søknadsfrister mv. i utlysningen.

Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene er gjennomgående positive til enten flere eller løpende frister, eller begge deler.

En uavhengig rådgiver i landbruket mener at forskriften bør angi sentrale vilkår, ikke bruke jordbruksavtalen eller årlige utlysninger.

Statsforvalteren i Innlandet mener det bør presiseres hvem som utlyser ordningen. *Statsforvalteren i Nordland* påpeker at det ikke er nevnt hvem som skal utlyse eller hva utlysningen skal inneholde, og anbefaler videre å enten stryke omtalen av utlysningen eller å opprette en egen paragraf om utlysningen. Begge embetene foreslår å sette frist for søknad til ett år etter gjennomført klimarådgiving.

Departementets vurderinger

Landbruks- og matdepartementet har i forskriften bestemt at det blir løpende søknadsfrister og saksbehandling, slik det fremkom av høringsnotatet ettersom dette forventes å gi størst fleksibilitet for søkeren. Samtidig ser departementet at det kan være hensiktsmessig å sette en endelig frist for hvor sent en søknad kan innleveres, og er enig med de statsforvalterne som mener denne passende kan settes til ett år etter gjennomført rådgiving.

Landbruksdirektoratet fastsetter søknadsskjema jf. omformulering av § 5 første ledd.

Til §§ 6 og 7. Opplysningsplikt og kontroll, og tilbakebetaling

Høringsutkastet

I høringsnotatet redegjorde departementet for at bestemmelse om opplysningsplikt tilsvarer bestemmelse om opplysningsplikt i forskrifter for produksjonstilskudd, drenering, SMIL mv. Statsforvalteren kan etterspørre den informasjon som er nødvendig både for å vurdere om vilkårene for å motta tilskudd er oppfylt i forbindelse med etterfølgende kontroll av utbetalingene. Dersom det har blitt utbetalt tilskudd på feil grunnlag, enten som følge av at tilskuddsmottaker ikke oppfyller vilkårene for å motta tilskudd, det er gitt uriktige opplysninger e.l., kan det feilutbetalte tilskuddet kreves tilbakebetalt.

Høringsinstansenes syn

NOAH støtter mulighet for å kreve tilbakebetaling ved feil, men mener at strenge regler kan virke hemmende på bønder som ønsker å prøve nye og innovative tiltak, f.eks. gradvis omlegging av produksjon. De anbefaler at forsøk på omstilling til planteproduksjon belønnes.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus påpeker at det i merknadene til forskriften fremgår at bestemmelsene er utformet på samme måte som forskrifter for produksjonstilskudd, drenering og SMIL mv. Flere av disse forskriftene inneholder imidlertid, i motsetning til høringsutkastet, bestemmelser om kontroll som tilsvarer reglene i RMP-instruksen. Det bes også om at det vurderes om forskriften bør inneholde bestemmelser om renter og motregning, utformet tilsvarende gjeldende RMP-instruks.

Departementets vurderinger

Departementet har i samsvar med *Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus'* anbefaling utvidet bestemmelsene om opplysningsplikt, kontroll og tilbakebetaling i tråd med det som i dag fremgår av RMP-instruksen. Departementet tar også inn foreslått formulering om renter og motregning. Bestemmelsene er utformet på samme måte som i

produksjonstilskuddsforskriften og departementet legger til grunn at bestemmelsene skal praktiseres på tilsvarende måte.

Til § 8. Forvaltning, dispensasjon og klage

Høringsutkastet

Det er statsforvalteren som fatter vedtak om tilskudd til klimarådgiving i førsteinstans, med unntak av vedtak om godkjenning, som fattes av Landbruksdirektoratet.

Andre ledd angir at statsforvalteren i særlige tilfeller kan dispensere fra bestemmelsene i forskriftens § 2 og § 5. Dispensasjonsadgangen er ment som en sikkerhetsventil som kun skal anvendes når det foreligger en spesiell forbigående årsak utenfor foretakets kontroll som fører til at foretaket ikke oppfyller forskriftens vilkår.

Tredje ledd angir at det er Landbruksdirektoratet som er klageinstans i vedtak fattet av Statsforvalteren som førsteinstans. Landbruks- og matdepartementet er klageinstans for Landbruksdirektoratets vedtak om godkjenning i medhold av § 3.

Høringsinstansenes syn

Norges Bondelag er tilfreds med at statsforvalteren er valgt som førsteinstans. Også *NOAH* støtter at statsforvalteren gis ansvar for ordningen, men fremholder at det bør vurderes om Landbruksdirektoratet er rett klageinstans. Klimaomstilling handler om effektive klimatiltak og Miljødirektoratet har en bedre faglig bakgrunn for å vurdere slike spørsmål. Miljødirektoratet bør derfor håndtere klagesaker, og både klimaeffektivitet og dyrevelferd må vurderes (i samråd med Mattilsynet, som Miljødirektoratet også gjør i andre saker), i tillegg til de formelle kriteriene. For å sikre helhetlig rådgiving anbefales det at statsforvalteren gis tydelige retningslinjer om at rådgiving med kompetanse om planteproduksjon skal likestilles med annen rådgiving.

Statsforvalteren i Agder mener det er uklart hva som kreves for at dispensasjon bør gis, og etterspør at det tydeliggjøres i rundskrivet for tilskuddsordningen.

Departementets vurderinger

Tilskudd til klimarådgiving er en tilskuddsordning etter jordbruksavtalen, og skal forvaltes som andre klima- og miljøordninger i jordbruket. Det er Landbruksdirektoratet som er klageinstans når statsforvalteren er førsteinstans i slike saker.

Departementet har for øvrig tilføyd i § 8 tredje ledd at departementet er klageinstans i saker vedrørende godkjenning av rådgivingsopplegg.

Øvrige merknader

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har reist spørsmål om det er behov for en særskilt overgangsbestemmelse i ordningen fordi jordbruksforetak som mottar klimarådgiving etter 16. oktober 2025 ikke kan søke om refusjon før fagsystemet er operativt i

2026. Den nye forskriften vil være gjeldende på dette tidspunktet. Departementet slutter seg til vurderingene. Bestemmelsen strykes derfor fra den endelige forskriften.

Med hilsen

Harald Moksnes Weie (e.f.)
avdelingsdirektør

Line Meinert Rød
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Miljødirektoratet
Statsforvalterne
Kommunene
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Gartnerforbund
Norsk Landbruksrådgiving SA
Landbrukets Klimaselskap SA
Tine
NOAH – for dyrs rettigheter